

Kosta Stojanović od matematičara do političara

By Isidora Mašutković

Matematičar, sociolog, kibernetičar, državnik – **Kosta Stojanović** bio je visoko obrazovan čovek, modernih pogleda na svet. Uspeo je da sintezu različitih nauka kao i matematičkih zakonitosti uvede u politiku i njima objasni vizionarske i smeđe diplomatske poteze.

Rođen je u Aleksincu, a **diplomirao je matematičke nauke** na Filozofskom fakultetu Velike škole u Beogradu. Pohađao je fakultet sa čuvenim matematičarem **Mihailom Petrovićem Alasom**, sa kojim je i sarađivao u nekoliko navrata.

Prvo zaposlenje dobio je u Niškoj gimnaziji i nije se zaustavljao u želji za daljim usavršavanjem, te je tako i objavio svoj čuveni rad „**Atomistika – Jedan deo iz filozofije Ruđera Josifa Boškovića**„. Nakon tri godine uspeo je da dobije stipendiju i uputi se za Pariz gde je pohađao časove matematike, mehanike, fizike i astronomije. **Učio je od vodećih francuskih matematičara Pikara, Poenkarea i Apela**. Pokazavši interesovanje za prirodne i za društvene nauke u Parizu je postao i **član Istorijskog društva** kao i **Astronomskog društva Francuske**.

Vrativši se u Srbiju postaje **narodni poslanik Niškog okruga**, a na političku scenu Srbije stupio je u momentu kada se zemlja suočavala sa mnogim poteškoćama. Bavljenje politikom Stojanovića nikada nije ometalo u pisanju naučnih radova i njegovoj profesorskoj karijeri.

Međutim, 1906. godine biva **izabran za ministra narodne privrede Kraljevine Srbije** i prekida akademsku karijeru. Bačen u centar Carinskog rata sa Austrougarskom, Stojanović je morao da iskoristi sva svoja znanja kako bi našao pravo rešenje za privredu Srbije. Shvativši da Austrougarska nije glavni potrošač robe izvezene iz Srbije već distributer počeo je da se zalaže za pronalaženje novih tržišta, pa je tako uz pomoć svojih veza uspeo da otvori 66 trgovačkih agencija širom Evrope, Afrike i Azije.

Njegova ekonomska rešenja omogućila su srpskoj privredi da napreduje, što je pokazao broj zaposlenih, udvostručenje izvoza kao i četverostruko povećanje industrijskih preduzeća.

Godine Velikog rata proveo je putujući po Italiji i Francuskoj, a **osnovao je i Klub narodnih poslanika** svih političkih stranaka koje su se zalagale za stvaranje jugoslovenske države videći u njoj izlaz za Srbiju posle ratnog sloma. Jedini je srpski naučnik koji je 1919. godine **učestvovao kao pregovarač na Pariskoj mirovnoj konferenciji** kojom je okončan Prvi svetski rat.

Nakon Prvog svetskog rata, Kosta Stojanović, oslanjajući se na svoje moderne stavove i futuristička razmišljanja jasno je video rat koji će se opet dogoditi. „*Nisu strahote ovog rata mogle urediti zablude, defekte i nedostatke psihe ljudske. Sve će po starom ići i posle ovog svetskog sukoba. Iz ovog strašnog sudara uvećaće se defekti ljudske duše, porašće ambicije naroda pobedenih, kao i pobedilaca. I strašni jazovi među narodima Evrope neće pokušati da se uravnaju već će ih vreme prokopati, dovešće ih pred nerešene probleme ovog rata sa usavršenijim sredstvima nauke, za budući konflikt i istrebljene ljudstva. Narodi će se opet sudariti*„.

Pored toga što je predvideo izbijanje Drugog svetskog rata, Kosta Stojanović je u prvim decenijama XX veka govorio i o neminovnosti sklapanja saveza Evropskih zemalja, kao mera protiv uvoza iz Amerike. Upozoravao je i na eksploataciju zemalja koje nisu spremne za ovakav savez.

naslućuje buduće dileme modernih društava:

„Društvo bi stalno trebalo da brine o ravnoteži između ekonomske i moralne energije jer će inače prošlost od koje se beži, postati budućnost koja se ne može izbeći. Ako progres treba da bude po cenu rušenja ravnoteže materijalnog i moralnog i gaženja svih svetinja bolje je da nema nikakvog progressa. Treba razvijati svest masa o pravima i dužnostima i osposobljavati zemlju i narod za velike utakmice u svetskoj borbi za prosperitet materijalne i moralne kulture čovečanstva. Potrebno je upozoriti narod da ne ide olako za iluzijama i da odajući se trenutnim osećanjima i interesima ne uleti u haotične lavirinte.“
